

Bijlage HAVO
2012

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen

Bronnenboekje

Opgave 1 Kunst in de knel?

tekst 1

Onvoldoende publiek: geen cultuursubsidie

Culturele instellingen die te weinig publiek trekken, krijgen geen subsidie meer. Dat is een voorwaarde die staats-

5 **voortaan stelt bij het verstrekken van cultuursubsidies, liet hij maandag weten in een brief aan de Tweede Kamer.**

10 Een sterke cultuursector moet zo min mogelijk afhankelijk zijn van de overheid, schrijft Zijlstra. “De afgelopen decennia heeft de overheid het particulier initiatief in de cultuursector niet

zozeer aangevuld, maar overgenomen. 15 Dat is niet gezond. Het is tijd voor een cultuuromslag, een herijking.”

Alleen artistieke kwaliteit is volgens 20 Zijlstra niet genoeg. Instellingen moeten ook voldoende bezoekers trekken, ondernemend zijn, voldoende toegankelijk zijn voor kinderen en jongeren en de collectie of het aanbod moet van (inter)nationale betekenis zijn om in 25 aanmerking te komen voor geld van de overheid.

bron: de Volkskrant van 6 december 2010

tekst 2

Amsterdam, 24 september 2010
Top bedrijfsleven en kunstensector:
Bezuinig niet onevenredig op cultuur

5 In een brief aan de CDA-, VVD- en PVV-onderhandelaars over het regeerakkoord roept een aantal vertegenwoordigers van bedrijfsleven, vertegenwoordigers van bestuurlijk Nederland en directeuren van grote kunst- 10 instellingen op om niet onevenredig te bezuinigen op kunst en cultuur.

De briefschrijvers, waaronder oud-politici als Jaap de Hoop Scheffer en

15 Frans Weisglas en topondernemers als Jos Nijhuis (Schiphol) en Hans Wijers (Akzo Nobel), wijzen erop dat de cultuursector veel meer waard is dan alleen de investering van de overheid: internationale ondernemers kiezen voor 20 steden en regio's met een bloeiend cultureel klimaat. Voor menselijke, maatschappelijke en economische ontwikkeling zijn kunst en cultuur essentieel. Niet voor niets is de creatieve industrie uitgeroepen tot een 25 sleutel terrein van de Nederlandse economie.
(...)

naar: <http://www.directorsguild.nl>

tekst 3

Kunstwereld bundelt verzet op Malieveld

Bijna drieduizend studenten van het Haags conservatorium en andere betrokkenen demonstreerden gisteren op het Malieveld tegen de voor-
5 genomen bezuinigingen op kunst en cultuur. Ze kregen steun van oppositiepartijen. PvdA-parlementariër Jetta Klijnsma zei namens SP, D66 en haar eigen partij, alles in het werk te stellen
10 om het korten op kunst en cultuur te stoppen.
„Wij hopen dat niet iedere instantie voor zich gaat actievoeren, maar dat we

zoveel mogelijk samen kunnen optrek-
15 ken. Op dit moment smeden we daar de plannen voor. De pogingen om de bezuinigingen van tafel te krijgen, spelen zich voor en achter de schermen af. We gaan proberen om buiten het
20 parlement om politici te beïnvloeden, maar acties zullen er zeker ook komen”, zegt Ad 's Gravesande, voorzitter van Kunsten '92, de belangenvereniging van kunstinstellingen.
25 Her en der zijn wel relatief kleine acties waar te nemen (...).

naar: Trouw van 9 oktober 2010

tekst 4

Kabinet-Rutte buigt voor Eerste Kamer

Het kabinet heeft dinsdag op het laatste moment een frontale aanvaring met de Eerste Kamer voorkomen. Vlak voor de
5 senaat zich zou uitspreken over het Belastingplan, bood staatssecretaris Weekers van Financiën (VVD) aan de btw-verhoging op theaterkaartjes met een half jaar uit te stellen.
(...)
10 Eerder op de dag had Weekers grote ergernis in de Eerste Kamer gewekt, omdat hij volhield dat het echt onmogelijk was nog iets te doen aan de btw-verhoging. Een motie van PvdA-fractievoorzitter Han Noten had het
15 kabinet daar vorige week toe opgeroepen.
Maar Weekers stelde dat er niets aan te doen viel, omdat in de Tweede Kamer

geen meerderheid te vinden was. Lees:
20 omdat de PVV van Geert Wilders, die de minderheidscoalitie van VVD en CDA steunt, voor een aanpassing bleef liggen. Wilders moet instemmen met elke wijziging van het regeerakkoord
25 die financiële consequenties heeft. (...) De senatoren voelden zich duidelijk geschokt door het kabinet. “Als Weekers voet bij stuk had gehouden, was het Belastingplan in zwaar weer
30 terechtgekomen”, analyseerde Kox achteraf. VVD en CDA hebben in de Eerste Kamer geen meerderheid. (...) Toen VVD en CDA nog eens onderstreepten dat ook zij niet stonden te
35 juichen bij de btw-verhoging, besloot het kabinet eieren voor zijn geld te kiezen. (...)

naar: de Volkskrant van 22 december 2010

tabel 1**uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen van juni 2010**

Partij	# Stemmen	Percentage	# Zetels
VVD	1.929.575	20,49 %	31
Partij van de Arbeid (P.v.d.A.)	1.848.805	19,63 %	30
PVV (Partij voor de Vrijheid)	1.454.493	15,45 %	24
Christen Democratisch Appèl (CDA)	1.281.886	13,61 %	21
SP (Socialistische Partij)	924.696	9,82 %	15
Democraten 66 (D66)	654.167	6,95 %	10
GROENLINKS	628.096	6,67 %	10
ChristenUnie	305.094	3,24 %	5
Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)	163.581	1,74 %	2
Partij voor de Dieren	122.317	1,30 %	2
TROTS OP NEDERLAND LIJST RITA VERDONK	52.937	0,56 %	0
Partij voor Mens en Spirit (MenS)	26.196	0,28 %	0
Piratenpartij	10.471	0,11 %	0
Lijst 17	7.456	0,08 %	0
Partij één	2.042	0,02 %	0
Nieuw Nederland	2.010	0,02 %	0
Heel NL	1.255	0,01 %	0
Evangelische Partij Nederland	924	0,01 %	0

bron: Verkiezingsuitslagen.nl, de website van de Kiesraad

Opgave 2 'Infotainment: draaien de media door?'

tekst 5

Het moet vooral leuk zijn

De Wereld draait door (DWDD) is de afgelopen jaren uitgegroeid tot hét publieke podium waar columnisten, politici, journalisten of gewoonweg 'Bekende Nederlanders' hun mening komen geven, ongeacht hun expertise over het onderwerp. Je kunt gerust stellen dat *DWDD* niet alleen is uitgegroeid tot de graadmeter van het culturele en politieke leven, maar ook dat nergens anders het publieke debat zo scherp vorm krijgt. Niet alleen worden de discussies continu aangehaald in andere media, het *DWDD*-format lijkt de toekomst van discussie op televisie te zijn, met 1,2 à 1,3 miljoen kijkers per dag (volgens kijkcijfer rapporten van Stichting Kijk Onderzoek). Duidelijk is dat de verschillende meer intellectuele discussie-

programma's, waar de gasten doorgaans aanzienlijk beter gekwalificeerd zijn, het verloren terrein op *DWDD* niet zullen terugpakken. Welke invloed heeft dat op het publieke debat?

Wat opvalt wanneer je alle gasten in *DWDD* turft, is dat je steeds bij dezelfde namen uitkomt, een harde kern van pak 'm beet vijftien vaste gasten die het debat bepalen. Steeds meer begint het programma een gesloten gemeenschap te worden van mensen die het met elkaar eens zijn. Wie onwelluidend kritisch of ongezellig is, is per definitie een outsider. Wezenlijk kritisch zijn wordt niet op prijs gesteld. Zo biedt *DWDD* geen venster op de wereld, maar stuurt het onze blik op de wereld.

naar: Joost de Vries, De Groene Amsterdammer van 20 mei 2010

Televisie bederft de democratie niet, maar helpt die juist een handje

- De televisie heeft zich veel beter aangepast aan veranderende cultuurpatronen dan de politiek.
- Dat wil niet zeggen dat er geen vuiltje aan de lucht is. Er zijn duidelijke trends in de televisieverslaggeving van de politiek die vragen oproepen. De groei van het aantal televisiezenders leidt bijvoorbeeld tot inflatie in de berichtgeving. (...)
- Journalisten waren tijdens de laatste verkiezingscampagnes erg goed in wat ze zo'n dertig jaar geleden zijn gaan beschouwen als hun belangrijkste taak: het analyseren en duiden van het politieke spel. Dat gaat nog maar ten dele om inhoudelijke analyses, het gaat vooral om de hardheid van breekpunten en de karaktervastheid van lijsttrekkers.
- De televisiejournalistiek toonde sowieso weinig neiging een eigen inhoudelijke agenda te volgen. Vrijwel ieder programma vertrouwde erop dat uit de confrontatie van de grootste tegenstanders vanzelf het beoogde effect zou resulteren om het meest besproken programma te worden. En als dat niet vanzelf lukte, dan werden de dames en heren politici in zogenaamd spontane situaties gebracht waar ze zichzelf als ludiek en authentiek konden tonen. Of waarin ze onderuit gingen, misschien nog leuker.
- De weken van de verkiezingscampagnes waren weken vol met brutale en emotionele confrontaties die geregisseerd zijn om tegenstellingen tussen personen uit te lichten. Vooral de verliezers van deze meedogenloze *horse race* hebben de mond vol van de teloorgang van de democratie als gevolg van de televisie. Ze krijgen steun van tal van wetenschappers en filosofen. Maar ik vind het veel te eenzijdig om in dit verband te spreken over een verval van de democratie. Het miskent langetermijneffecten die duiden op een grotere toegang tot informatie en debat voor een omvangrijk deel van de bevolking.
- (...)
- Een overgroot deel van de bevolking in het negentiende-eeuwse Europa had vrijwel geen informatie en participeerde nauwelijks in het openbare debat.
- De dagelijkse actualiteitenrubrieken en talkshows op televisie zijn wel wezenlijk voor de betrokkenheid van miljoenen mensen bij delen van het openbare debat.

naar: Huub Wijffjes, NRC Handelsblad van 12 juni 2010

Opgave 3 Van kwaad tot erger?

tekst 7

Straatoverlast Zuilen blijft een probleem

De stad Utrecht heeft – na Amsterdam – de meeste problematische jeugd-
groepen van Nederland: 49. De stad
kampt met 25 hinderlijke groepen, 14
5 overlast gevende straatbendes en 10
criminele jeugdbendes, blijkt uit een
inventarisatie van EenVandaag. Al
langer is bekend dat Utrechtse pro-
bleemwijken als Kanaleneiland,
10 Hoograven en Zuilen te maken hebben
met dit probleem en enkele straten
worden geterroriseerd. Diverse keren
zijn mensen weggepest, wijken krijgen
te maken met scooterovervallen,
15 loverboys etc. Politie, justitie en de
burgemeester van Utrecht hebben het
fenomeen nu bovenaan de lijst staan,
maakten ze vorige maand bekend.

Een nieuwe aanpak, meer recher-
cheurs, meer toezicht. Ze willen de
jeugdbendes ‘ontmantelen’ en ‘ont-
moedigen’. En ook in de politiek is het
debat losgebarsten: verschillende
partijen richten hun campagne op dit
25 thema.

De wijk Zuilen-Oost heeft al langer te
maken met onveiligheid op straat. Een
harde kern van 50 jongeren verziekt de
sfeer op straat en pleegt kleine en

30 grotere misdrijven. Regelmatig worden
bewoners lastiggevallen of zelfs weg-
gepest. Zoals in 2008 en 2009, toen
een lesbisch stel en een transseksueel
de wijk ontvluchtten na intimidatie en
35 treiterijen. Zuilen is ook het werkterrein
van criminele (jeugd)groepen die zich
hebben toegelegd op drugshandel,
heling en mensenhandel. Jongens met
grote auto’s hebben aantrekkingskracht
40 op jonge jochies die in kwetsbare
gezinnen leven. Voor de politie een kat-
en-muisspel om de zaak onder controle
te houden.

Zuilen is een van de 40 door het
45 kabinet aangewezen probleemwijken/
prachtwijken/Vogelaarwijken. Er gaat
veel extra geld en aandacht naartoe,
vooral ook vanuit de lokale overheid.
Met sloop/opknappen van flatblokken
50 en sociale maatregelen moet het tij
worden gekeerd. Cameratoezicht en
samenscholingsverboden moeten de
overlast verminderen. Er worden resul-
taten geboekt, maar de straatoverlast
55 blijft een nijpend probleem. De buurt
ervaart de voortgang heel verschillend:
de een is bang en wil zo snel mogelijk
weg, de ander is tevreden in Zuilen.

naar: www.eenvandaag.nl – 27 februari 2010

tekst 8

Raad wil fouilleren in Amsterdam-West

AMSTERDAM (ANP) – De gemeente-
raad van Amsterdam heeft er woens-
dagavond mee ingestemd dat de politie
voortaan ook in het stadsdeel West

5 preventief mag fouilleren.
Burgemeester Eberhard van der Laan
wil dat graag, maar GroenLinks diende
een motie in om een stokje voor dit plan

te steken. Die haalde echter geen
10 meerderheid. (...) Van der Laan wil met
preventief fouilleren het wapenbezit en
-gebruik in West terugdringen. Daar

naar: Trouw van 20 oktober 2010

tekst 9

(...) Het lijkt erop dat de burgemeester
zich meer heeft laten leiden door de
roep om maatregelen dan door de
feiten. Preventief fouilleren is een
5 zwaar instrument: waar het is toege-
staan kan iedere willekeurige Amster-
dammer door de politie staande worden
gehouden en vervolgens in een rij
gezet. Doorlopen mag pas wanneer hij
10 of zij grondig gefouilleerd is en de

15 vinden onder meer veel overvallen
plaats. Eerder deze maand werd er nog
een juwelier doodgeschoten bij een
overval.

15 politie concludeert dat de gefouilleerde
onschuldig is. Er kan verschillend
gedacht worden over de vraag of dit
instrument toch in bepaalde situaties
moet worden ingezet. D66 en Groen-
Links vinden het hoe dan ook zorgwek-
kend met welk gemak preventief
fouilleren de laatste jaren over de stad
is uitgerold naar steeds meer stads-
20 delen. (...)

*naar: <http://amsterdam.groenlinks.nl>, geplaatst op vrijdag 22 oktober 2010,
door Marieke van Doorninck, fractievoorzitter van GroenLinks*

tekst 10

Minimumstraffen op komst voor zware delicten

**Nederland zal als één van de laatste
landen in Europa waarschijnlijk mini-
mumstraffen invoeren. De onder-
handelaars van CDA, VVD en PVV
5 hebben een akkoord bereikt over het
vaststellen van strafminima voor zware
delicten, bleek donderdagavond.**

De meeste juristen zien niets in mini-
mumstraffen. "Ik ben echt geschokt",
10 zegt Theo de Roos, hoogleraar straf-
recht en raadsheer-plaatsvervanger bij
het gerechtshof Den Bosch. "Dit is een
rampzalig concept. Je moet rechters
niet de vrijheid ontnemen alles mee te
15 wegen wat in een zaak van belang is.
Dat het CDA hiermee akkoord gaat,
toont aan hoe ver deze partij wil gaan
om te regeren."

20 Het is de PVV al jaren een doorn in het
oog dat rechters alle ruimte hebben om
de hoogte van een straf vast te stellen,
mits ze de wettelijke maxima niet over-
schrijden. Met name zware misdaden
worden volgens de partij van Wilders
25 structureel te mild beoordeeld.
Voorzitter Joost Eerdmans van het
Burgercomité tegen Onrecht schreef in
2006 een wetsvoorstel waarin hij pleitte
voor minimumstraffen. "Ik ben blij dat
30 het er eindelijk van komt. De straffen
stijgen de laatste jaren wel, maar ze
zijn nog steeds veel te laag. Dit is de
enige manier om daartegen echt iets te
doen."
35 Eerdmans wil dat moord en doodslag
worden bestraft met minimaal 15
respectievelijk 10 jaar.

naar: Menno van Dongen, de Volkskrant van 17 september 2010